

Zapis Staneta Zoreta –nekdanjega učenca

MED BREGOVI IN BESEDAMI

Prijazno povabilo k sodelovanju pri obletnici naše šole me je sunkovito posadilo v šolsko klop, položilo predme prazen list papirja in mi dalo nalogo. Kako daleč so tisti občutki, ko srce hitreje bije, ko roke rahlo drhtijo in usta začnejo postajati suha, da požiraš slino, pa ni kaj požreti.

Dobil sem torej domačo nalogo. Temu bi lahko rekli tudi prosti spis z nekaj navodili, da učenec ne zaide predaleč od teme. Domača naloga me je najprej vrnila v čas, ko sem se s to šolo prvič srečal. No, vseeno ne čisto prvič. Velikokrat sem že šel mimo, saj nas je pešpot iz Znojil vedno vodila mimo šole. S samo šolo pa sem se prvič srečal, ko se je naša mama odločila, da bi me pri šestih letih vpisala v šolo. Razlog njene odločitve je bil najbrž v tem, da se ji ne bi več motal doma pod nogami in bi svojega časa ne bi več zapravljajal za vse mogoče, ampak bi ga končno porabil še za kaj koristnega. Poti v šolo se ne spomnim. Čisto nič. Spomnim pa se tistega velikega prostora, ki je bil pravzaprav samo pisarna tedanje učiteljice v prvem in drugem razredu, gospe Veršnikove. A otroku, ki je prišel iz hiše, v kateri sta bila bolj ali manj edina prostora kuhinja in hiša (tako pri nas rečemo dnevni sobi), se mu je vsaka pisarna zdela imenitno svetla in prostorna.

Začel se je postopek vpisa. Učiteljica je vpisovala podatke. V resnici sta se pogovarjali ona in moja mama. Jaz sem samo stal tam. Ali sem poslušal, ne vem. Najbrž je bilo toliko zanimivega, da me njuno izmenjavanje podatkov ni pritegnilo. Ko je bil vpisni postopek končan – nič se ne spomnim, koliko časa je trajal – se je učiteljica obrnila name. Pravzaprav bi moral reči, da se je sklonila nadme. Bil sem namreč tako majhen, da je bil rob mize daleč nad mano in če je gospa učiteljica – takrat se jim je reklo tovarišica, ampak jaz tega še nisem vedel – hotela videti mene, se je morala skloniti čez pisalno mizo. In preko roba tiste mize je do mene prišlo vprašanje: „Slavko, pa bi ti rad hodil v šolo?“ „Ne, jaz bi se v šolo raje vozil.“

To je bil edini stavek, ki sem ga izustil ob svojem prvem vpisu v šolo. Ne vem, kje sem ga našel. Vsekakor pa je pripomogel k temu, da sem bil še eno leto doma. Na moj pogumni, pa tudi do konca iskreni odgovor, je namreč učiteljica povedala mami – jaz spet nisem bil več pomemben – da bi bilo bolje, če bi še eno leto ostal doma in nekoliko dozorel za šolo.

No, po enem letu sem dozorel. Morda v ničemer drugem kot po letih. In takrat se je začela moja šola. Pravzaprav ne moja, ampak naša šola. Bila je nekaj posebnega, saj smo bili v istem prostoru otroci iz dveh razredov. Ko je učiteljica enim razlagala snov, smo drugi delali naloge, brali, ali počeli kaj drugega, kar si je v svoji iznajdljivosti izmislila, da nas je zaposlila. Potem pa smo vloge zamenjali. In vsi smo se vsega naučili.

Naša šola nas ni učila samo snovi, ki jo je predpisoval učni program, ampak nas je naučila še marsikaj drugega; tistega, za kar nismo dobivali ocen, pa vendar to vse življenje nosimo s sabo kot dragoceno življenjsko izkušnjo. Ena takih izkušenj zame sega na začetek drugega razreda. Pisali smo prvo šolsko nalogo iz slovenščine in dobil sem „cvek“. Čisto zaresnega. Kakšen je bil naslov, ne vem. Vem pa, da tisti „cvek“ ni bil posledica pomanjkanja domišljije, premajhnega besednega zaklada ali česa podobnega, kar lahko učenca obsodi na nezadostno oceno. Nič takega. Med počitnicami sem pozabil črke. Nisem več znal pisati. Kaj ti pomaga roj misli v glavi, vse prerivanje idej, če si pozabil, kako lahko te misli preko papirja posreduješ drugim. Drugače povedano, če ne veš več, kako se napiše a in kako se napiše s. Posledica je bil „cvek“. Ampak tista nezadostna ocena me je naučila, da z neuspehom ni konec življenja. Naučila me je, da se v življenju menjavajo uspehi in porazi, in da oboje potrebuješ, da lahko vztrajno stopaš po poti človeka, ne da bi te porazi zlomili in ne da bi te uspehi uspavali.

Kako drugačna je bila naša šola od sedanje! Naši športni dnevi so bili čudoviti. Mi namreč nismo potrebovali gibanja, tekanja, plezanja in drugih podobnih spretnosti. Vse to smo obvladali: za to so nas usposobile češnje, delo, včasih beg pred palico in toliko drugih okoliščin, ki so mojstrile naše telesne spretnosti. Zato smo za naše športne dneve pripravljali drva za zimo. Vsem nam je bilo jasno, da je pozimi mráz in da se mráz lahko omili samo tako, da zakurimo peč. Zato so bili naši športni dnevi do konca osmišljeni. Nikakor ni bilo težko zlagati drva v klet naše šole, saj smo

vedeli, da nas bodo pozimi prijetno grela iz imenitne zelene peči, ki je stala v kotu našega razreda.

Tudi učni program je bil takrat veliko bolj prilagodljiv. Danes se morajo učiteljice strogo držati učnega načrta, takrat pa je bil učni načrt v veliko večji meri zaupan učiteljevi presoji. Kakšno veselje je bilo, ko smo namesto pouka gledali prenose smučarskih poletov iz Planice. Učitelj je televizijo prinesel v razred in vsi smo trepetali za Manfreda Wolfa, Jiřija Raško, Walterja Steinerja in druge. Ne matematike ne slovenščine se v tistem dopoldnevu nismo naučili, postali pa smo bolj Slovenci, bolj ponosni na svoje kraje, na svoje ljudi, na svoje rekorde, čeprav so jih dosegali tujci, ampak skakalnica je bila pa naša.

Kako je bilo takrat s kaznimi? V resnici sploh niso bile potrebne. Takrat so starši absolutno podpirali učitelje v njihovem delu in vzgoji. Kar je povedal učitelj, je veljalo tudi doma – seveda kar zadeva disciplino. Starši in učitelji so v tistem času bili na isti strani. In če si dobil podpis – zame ga je domov prinesla kar sestra, ki je bila eno leto za menoj – se nisi mogel izgovarjati na učitelja: ima te na piki ... Ni se izšlo. Odgovarjati si moral za svoje početje. Pa tudi meter je bil v šolski učilnici nekaj povsem običajnega. Ne da bi nas fizično kaznovali. Več kot stanje v kotu ni nikogar doletelo. Ampak že sam pogled na tisti meter je pomagal, da posebni ukrepi niso bili potrebni in prepričan sem, da se učitelji niso bali priti v razred. Pa tudi pomirjeval niso potrebovali – vsaj zaradi vedenja učencev ne.

Ko danes z razdalje let gledam na čas, ki smo ga preživeli v „naši“ šoli, jo vidim veliko manjšo, kot je bila takrat, ko sem sedel v njenih klopeh. Koliko večjih „šol“ sem obiskoval pozneje. Ampak v „naši“ šoli se je začela skrivnostna pot v svet črk in števil. V svet, ki presega vse gospodarske in politične sisteme. V svet ustvarjalnega in sporočilnega. V svet simbolnega. V svet kulture.

Letos ta šola praznuje osemdesetletnico delovanja. Po svetopisemsko je naša življenjska doba sedemdeset let, osemdeset, če smo krepki. Torej je naša šola krepka. Ko ji ob praznovanju čestitam za vse generacije otrok, ki so v njej med upanjem in strahom stopali v svet – nekateri v uspeh, drugi v razočaranje, se tudi sam med upanjem in strahom oziram v njeno prihodnost. Kajti šola mora imeti učence, da ji lahko rečemo šola. Brez učencev, brez teh glav, ki se sklanjajo nad zvezke in knjige ter tuhtajo odgovore in rešitve, je šola samo hiša, ki ima zidove in streho, kakor jih imajo vse hiše. Ali bodo ljudje, ki danes živijo po teh bregovih, premagali strah in našli dovolj poguma, da bodo naši šoli dali otroke, da bo še naprej lahko ostala šola? Verjamem, da bo v tej šoli še naprej odmeval otroški živ žav. Kajti to je bogastvo, to je prihodnost in nič prevelika beseda ni, če rečem, da je to preživetje.

Zapisal: p. Stane Zore